

Sisällys

Kappale 1: Ekologisia valintoja

- kestävä kehitys ja ympäristönsuojelu
- konditionaali isi: preesens ja perfekti
- sanatyypit ton/tön ja is
- Tehdään sanoja: adjektiivit ton/tön ja llinen
- puhekieli: äänteiden katoaminen
- Luetaan: ilmastonmuutos vaikuttaa Suomeen monilla tavoilla

Kappale 2: Kaupunkifestivaalit

- kulttuuri ja taide
- Mihin aikaan?
- numeroiden taivutus
- passiivin preesens
- passiivin objekti
- nollapersoona
- Minua ärsyttää...
- Luetaan: Kauas pilvet karkaavat

Kappale 3: Tietoa Suomesta

- historia, yhteiskunta ja maantieto
- passiivin imperfekti, perfekti ja pluskvamperfekti
- transitiivi- ja intransitiiviverbejä
- Luetaan: Kalevala ja maailman synty

Kappale 4: Osana yhteisöä

- osallistuminen ja vaikuttaminen
- Luulen, että...
- Milloin?
- Kuinka kauan?
- passiivin konditionaali
- käskymuoto: te-persoona
- Puhekieli: puhekielen ja kirjakielen sanastoeroja
- Luetaan: Päättäjät, nyt menee metsään!

Kappale 5: Perhe kasvaa

- perhe-elämä
- translatiivi ksi
- essiivi na/nä
- Minusta tulee...
- Miltä tuntuu?
- malla ja matta
- Tehdään sanoja: adjektiivit maton/mätön
- Luetaan: Suomessa muutetaan kotoa nuorena ja perustetaan perhe myöhään

Kappale 6: Kulttuurieroja

- stereotypiat ja kulttuurierot
- luonteen kuvaileminen
- eri ja samaa mieltä oleminen
- adjektiivien komparatiivi
- pronominit kumpi, kumpikin, ei kumpikaan
- verbi + rektio
- pitää-verbi
- Puhekieli: murteet
- Luetaan: Kahden kulttuurin välissä

Kappale 7: Remonttihommissa

- remontointi ja korjaaminen
- Kuinka hyvä?
- superlatiivi
- ääntäminen: loppukahdennus
- Luetaan! Sähköposti vuokranantajalle

Kappale 8: Urheilusankareita

- urheilu
- adverbien vertailu
- lausetyypit
- sanatyyppit
- järjestysluvut
- Puhekieli: numerot
- Luetaan: Jalkapallolegenda Jari Litmanen

Lisäharjoitukset

Minikielioppi

2

Kaupunkifestivaalit

- kulttuuri ja taide
- Mihin aikaan?
- numeroiden taivutus
- passiivin preesens
- passiivin objekti
- nollapersoona
- Minua ärsyttää...
- Luetaan: Kauas pilvet karkaavat

Helsinki-viikko starttaa tänään

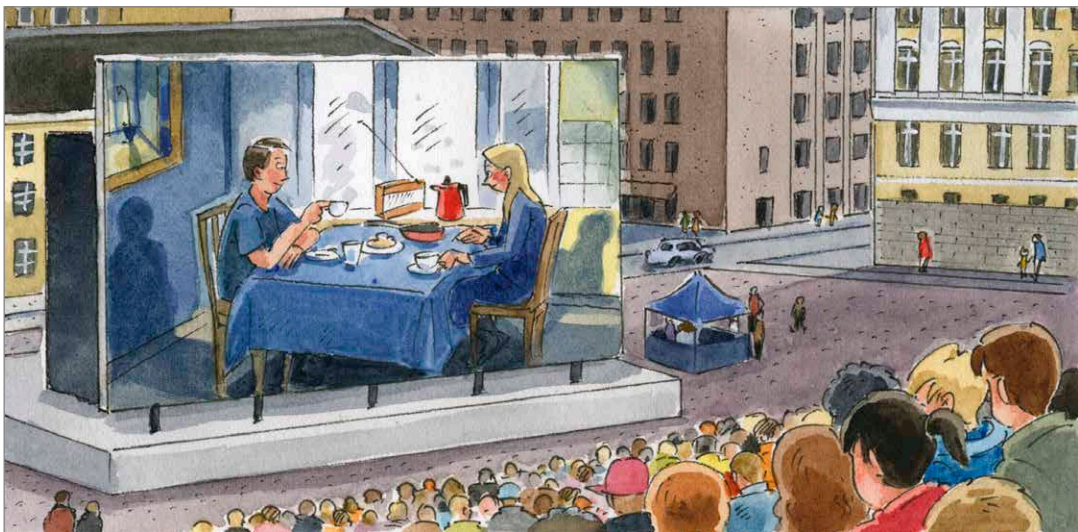
Perinteistä Helsinki-päivää vietetään tänä vuonna kokonainen viikko. Toiveena on, että kaikki voisivat osallistua viikon tapahtumiin helposti, vaikkapa kesken ostosreissun tai työmatkan.

Tänään lauantaina, festivaalin aloituspäivänä, ohjelmaa on eniten. Juhlallisuudet alkavat Senaatintorilla kello 12, jolloin pormestari pitää puheen ja Helsingin kaupunginorkesteri soittaa juhlaconsertin. Tuomiokirkon portaat on varattu katsojille, sillä tapahtumaan odotetaan paljon yleisöä.

Keskustassa tapahtuu paljon: Rautatien torilla voi opetella paritansseja, Hietaniemen uimarannalla pelataan kaikille avoin rantalentopallon kaupunki-cup ja moniin museoihin ja taidenäyttelyihin on vapaa pääsy. Esplanadin puistossa keskitytään kulttuuriin. Runebergin patsaalla lausutaan runoja ja Espan lavalla esitetään improvisaatioteatteria.

Senaatintorilla näytetään joka ilta yksi Helsinki-aiheinen elokuvaklassikko. Tänään on vuorossa Aki Kaurismäen Suomi-trilogian ensimmäinen osa, *Kauas pilvet karkaavat* (1996). Elokuvanäytöksiin ei myydä lippuja, joten paikalle kannattaa tulla ajoissa.

Helsinki-viikkoa ei vietetä ainoastaan keskustassa, vaan tapahtumia järjestetään myös monissa muissa kaupunginosissa. Koko festivaalin ohjelman voi katsoa osoitteesta hel.fi.

Mitä tehdään?

Pedro: Hei Hanna, tänään alkaa Helsinki-viikko! Mennäänks kattomaan jotain esitystä?

Hanna: Joo, mennään vaan. Mitä ohjelmaa siel on?

Pedro: Vaikka mitä! Keskustassa on ainakin teatteria ja konsertti.

Hanna: Äh, ei mennä konserttiin, mähän olin just viime viikolla kahdella keikalla.

5 Pedro: No, lähdetäänks pelaamaan rantalentistä Hietsuun?

Hanna: Joo, hyvä idea! Ilmakin onjust hyvä. Mua kiinnostais kyl käydä Kiasmassakin.

Pedro: Okei. No, käydään ekaks pelaamassa lentistä ja sen jälkeen me voidaan mennä Kiasmaan.

10 Ja sit illalla kymmeneltä leffa Senaatintorilla!

Hanna: Hyvä suunnitelma! Täytyy sit varmaan mennä sinne Senaatintorille ajoissa, että me saadaan hyvät paikat.

Taidenäyttelyssä

Pedro ja Hanna ovat nykytaiteen museo Kiasmassa. Sinne on tänään vapaa pääsy, koska on

15 Helsinki-päivä. Näyttelyssä on paljon kävijöitä ja saleissa on ahdasta.

Hanna: Mua ärsyttää tää tungos. Haluaks sä vielä katsoa jotain vai lähdetäänks jo?

Pedro: Ei lähdetä vielä. Mua kiinnostais toi yläkerran näyttely.

Siellä on eteläamerikkalaisten taiteilijoiden videoteoksia.

20 Hanna: Äh, mua väsyttää enkä mä jaksais kiertää täällä enää yhtään. Nykytaide ei oikein oo mun juttu.

Pedro: Ai, miten niin?

Hanna: No kato nyt tätäkin teosta: Kaks punasta viivaa! Mäkin osaisin tehdä tällasen!

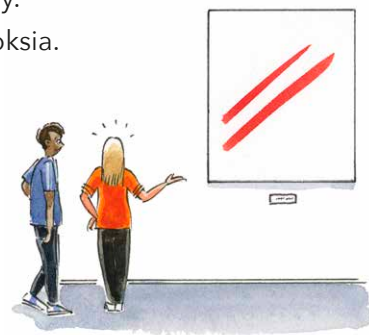
25 Mä en oikein tajuu, mitä tää taiteilija yrittää sanoa tällä teoksella.

Pedro: Okei, no mä ymmärrän ton. Mut ehkä sun ei tarvikaan tietää, mitä taiteilija on halunnu sanoa, vaan sä voit miettiä, mitä tunteita tää teos sussa herättää.

Hanna: Joo, no voi olla.

Pedro: Mennäänks sit kuitenkin yläkertaan?

Hanna: No okei, mennään sit, mut ei olla kauan.

Pikkusanat

vaikkapa =	_____	Kaupunkifestivaaleille voi osallistua vaikkapa
esimerkiksi		kesken ostosreissun.
kesken + G	_____	
ajoissa	_____	Paikalle kannattaa tulla ajoissa.
ekaks [•] = ensin	_____	Käydään ekaks pelaamassa lentistä!
ei oikein	_____	Nykytaide ei oikein oo mun juttu.
ei yhtään	_____	Mä en jaksais kiertää täällä enää yhtään.

Fraasit

Vaikka mitä!	_____
Se ei oo mun juttu. [•]	_____
Mä en oikein tajuu... [•]	_____
Miten niin?	_____
Voi olla.	_____
Kato nyt! [•]	_____

Tehdään sanoja! Tekijä

ja/jä:

katsoja, kävijä, laulaja, näyttelijä, ohjaaja, opettaja, opiskelija, pelaaja, taiteilija, valokuvaaja...

isti:

artisti, basisti, kitaristi, pianisti, solisti, viulisti...

Muita:

koomikko, muusikko, optikko, teknikko, kapellimestari, taidemaalari, uimari...

Taide ja kulttuuri

näytelmä
teatteri
lava, näyttämö

elokuva, filmi, leffa[•]
elokuvateatteri
tekstitys

rooli
pääosa
sivuosa
näyttelijä
näytellä (3)
ohjaaja
ohjata (4)

kirjallisuus
kirjailija
runoilija
romaani
novelli
runo
sarjakuva
kustantaja
julkaista (3)

katsomo
katsoja, yleisö
lipunmyynti
loppuunmyyty
ensi-ilta
järjestää (1)
esittää (1)
esitys
väliaika

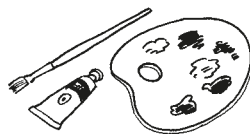
yhtye, bändi[•]
konsertti, keikka[•]
festivaalit, festarit[•]
laulaja
solisti
muusikko, artisti
kappale, biisi[•]
orkesteri
kapellimestari

olla kiinnostunut + sta/stä
seurata (4) + P
nauttia (1) + sta/stä
tehdä (2) vaikutus + S-MIHIN
ihailla (3) + P
taputtaa (1)
antaa (1) aplodit

kuvataide
taiteilija
teos
galleria
näyttely
taidemuseo

arvostelu
arvostella (3)
kriitikko

Mihin aikaan?

Mihin aikaan esitys on?

Se on...

- neljältä
- neljän aikaan/maissa/paikkeilla
- neljän jälkeen
- ennen neljää
- klo 15-16 (kolmen ja neljän välillä).

Kuinka kauan esitys kestää?

Se kestää...

- neljään
- neljään asti/saakka.
- klo 15-16 (kolmesta neljään)
- tunnin.

	N	P	V
1	yksi	yhtä	yhde-
2	kaksi	kahta	kahde-
3	kolme	kolmea	kolme-
4	neljä	neljää	neljä-
5	viisi	viittä	viide-
6	kuusi	kuutta	kuude-
7	seitsemän	seitsemää	seitsemä-
8	kahdeksan	kahdeksaa	kahdeksa-
9	yhdeksän	yhdeksää	yhdeksä-
10	kymmenen	kymmentä	kymmene-
11	yksitoista	yhtätoista	yhde-...toista
12	kaksitoista	kahattoista	kahde-...toista

yhe-
kahe-
kolme-
neljä-
viie-
kuue-
seittemä-/seiska-
kaheksa-/kasi-
yheksä-/ysi-
kymmene-/kympi-
yhe-...toista
kahe-...toista

Sopiiks sulle huomenna **kaheksalta**?

Mieluummin puol **ysiltä**!

Kauas pilvet karkaavat

Aki Kaurismäki on kansainvälisesti tunnetuin suomalainen elokuvaohjaaja. Hän kuvaa elokuvissaan usein tavallisten ihmisten arkielämää ja yhteiskunnallisia ongelmia, kuten asunnottomuutta, työttömyyttä tai syrjäytyneisyyttä.

- ⁵ Kaurismäen elokuville on tyypillistä minimalistinen tyyli, vähäpuheisuus ja musta huumori.

Yksi Kaurismäen tunnetuimmista elokuvista on *Kauas pilvet karkaavat* (1996), joka on niin sanotun Suomi-trilogian ensimmäinen osa. Elokuva kertoo 1990-luvun alusta, jolloin

- ¹⁰ Suomessa oli lama, ja monet ihmiset jäivät työttömiksi.

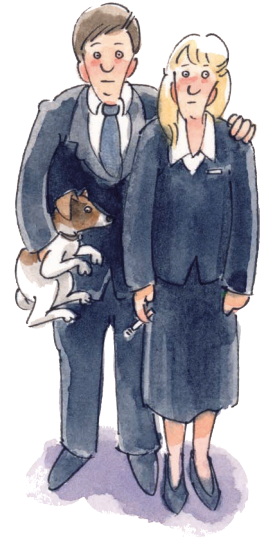
Elokuvan pääosassa on helsinkiläinen pariskunta. Lauri (Kari Väänänen) on raitiovaunukuljettaja, ja Ilona (Kati Outinen) työskentelee ravintolassa hovimestarina. Elämä on siis kunnossa. Lauri kuitenkin irtisanotaan työpaikastaan. Tämäkään ei vielä kaataisi pariskunnan taloutta, mutta kun Ilonakin menettää työnsä, elämä muuttuu vaikeaksi.

- ¹⁵ Kaurismäki kuvaa taitavasti ihmisiä, jotka kamppailevat työttömyyden kanssa. Elokuvan hahmot ovat tavallisia suomalaisia ihmisiä. Mies on perisuomalainen jääräpää, joka ei halua elää työttömyyskorvauksella, nainen puolestaan on ikuinen optimisti.

Kauas pilvet karkaavat menestyi maailmalla erinomaisesti. Myös muut Suomi-trilogian osat saivat kansainvälistä tunnustusta. Trilogian toinen osa *Mies vailla menneisyyttä* (2002) on

- ²⁰ ensimmäinen suomalainen elokuva, joka on valittu Oscar-ehdokkaaksi. Kolmas osa *Laitakaupungin valot* (2006) esitettiin useilla eurooppalaisilla elokuvafestivaaleilla.

Kaurismäen kansainvälinen menestys jatkuu edelleen. Vuonna 2023 *Kuolleet lehdet* -elokuva palkittiin Cannesin elokuvajuhlilla.

Passiivi

Tekijää ei kerrota

Passiivilause

Ei kerrota, kuka tekee.

Kurssille **ilmoitetaan** verkkosivuilla.

Tavallinen lause

Tekijä kerrotaan ("opiskelijat").

Opiskelijat ilmoittautuvat kurssille verkkosivuilla.

Ennen passiiviverbiä on aina jokin sana, esimerkiksi:

objekti **Elokuva** **esitetään** kello 20.

paikka **Torilla** **myydään** mansikoita.

aika **Kesällä** **syödään** paljon jäätelöä.

Mennään! (ehdotus)

Lähdetään jo!

Ennen passiiviverbiä ei ole mitään:

- **Mennään** puistoon kuuntelemaan konserttia!

Me mennään (puhekielen me-persoona)

Puhekieli

Me asutaan Kouvolassa.

Kirjakieli

Asumme Kouvolassa.

Ennen passiiviverbiä on aina me. **Me**-sanaa ei voi jättää pois.

Me asutaan kerrostalossa.

5

Perhe kasvaa

- perhe-elämä
- translatiivi ksi
- essiivi na/nä
- Minusta tulee...
- Miltä tuntuu?
- malla ja matta
- Tehdään sanoja: adjektiivit maton/mätön
- Luetaan: Suomessa muutetaan kotoa nuorena ja perustetaan perhe myöhään

gettyimages®
Credit: Paul Bradbury

Hannalla on uutisia

Eräänä perjantai-iltana Hannalla on Pedrolle kerrottavaa.

- Hanna: Kuule, mulla on sulle asiaa.
 Pedro: Saanks mä arvata?
 Hanna: No arvaa.
 5 Pedro: Sä oot ostanu koiranpennun.
 Hanna: No enhän oo. En mä sellasta tekis
 sulta kysymättä. Mut mulla on sulle
 iso uutinen: susta tulee isä!
 Pedro: Mitä?! Ooks sä raskaana?
 10 Hanna: Joo, meille tulee vauva. Jos kaikki menee hyvin siis.

Pedro kuuntelee Hannaa sanomatta heti mitään. Vauvauutinen tekee Pedron iloiseksi ja hämmentyneeksi samaan aikaan. Vaikka Hanna ja Pedro ovatkin jo aikaisemmin puhuneet, että lapsi olisi tervetullut heidän perheeseensä, uutinen yllättää Pedron. Uskomatonta, että heistä tulee vanhempia!

- 15 Hanna on onnellinen, mutta samalla häntä myös huolestuttaa. Hän miettii, miten raskaus etenee. Entä millaiseksi arki muuttuu, kun perheessä on vauva? Ja miten he kokemattomina vanhempina pärjäävät pienen vauvan kanssa? Hanna yrittää kuitenkin olla miettimättä liikaa.

Hanna ja Pedro sopivat, että he pitävät asian vielä hetken salaisuutena, koska Hannan raskaus on vasta alussa. He päättävät yllättää omat vanhempansa lähettämällä ultraäänikuvan vauvasta

- 20 myöhemmin syksyllä.

Hannalle täytyy etsiä sijainen

Muutamaa kuukautta myöhemmin Hanna juttelee esihenkilönsä kanssa.

Esihenkilö:

Kiitos sähköpostista, Hanna! Sulla oli ihania uutisia!

Hanna:

No kiitos! Kiva, että sulla oli aikaa jutella mun kanssa nyt saman tien. Mulle täytyy kai etsiä sijainen tai jotain?

5 Esihenkilö:

Joo, luultavasti me saadaan jopa joku, joka on ollut meillä sijaisena jo aiemminkin. Mä hoidan totta kai sijaisen etsimisen, mutta sitä varten mun täytyis tietää, milloin sä jäät raskausvapaalle.

Hanna:

Aivan.

Esihenkilö:

Sillä asialla ei vielä oo mikään kiire, mutta ihan viimeistään kaksi kuukautta ennen vapaan alkamista mun täytyy saada tieto.

10

Hanna:

Laskettu aika on helmikuun lopussa, joten jos kaikki menee hyvin, mä oon tammikuun loppuun asti töissä.

Esihenkilö:

Okei, hyvä tietää.

Hanna:

Maksetaanko mulle raskausvapaan ajalta palkkaa?

15 Esihenkilö:

Joo, kyllä maksetaan. Meidän firmassa tää menee niin, että sä saat ihan sun normaalia palkkaa raskausajalta, ja Kela maksaa raskausrahan meidän yritykselle.

Hanna:

Okei, selvä juttu.

Esihenkilö:

Tiesithän sä, että sun täytyy silti tehdä itse Kelaan hakemus raskausrahasta? Siinä samalla sä voit sit tilata äitiyspakkauksenkin.

20

Hanna:

Joo tiedän. Mut mitä jos mä en sit pystykään olemaan töissä niin pitkään ku mä nyt aattelen?

Esihenkilö:

No mietitään sitä sitten. Asia kerrallaan.

Suomessa muutetaan kotoa nuorena ja perustetaan perhe myöhään

Noin 70 % Suomen väestöstä asuu yhdessä perheen kanssa. Yksin asuu siis tällä hetkellä suunnilleen 30 % suomalaisista. Yksinasuvien osuus on kasvanut tasaisesti; vielä 1990-luvun puolivälissä yksin asui vain noin viidennes suomalaisista. Yksinasuvia on Suomessa runsaasti muun muassa siksi, että suomalaiset nuoret muuttavat melko aikaisin pois lapsuudenkodista, keskimäärin 21,4 vuoden iässä.

Myös avoliitossa eläminen on Suomessa hyvin tavallista. Monet parit eivät mene naimisiin ollenkaan. Lisäksi naimisiin mennään yhä vanhempana. Naimisiin ensimmäistä kertaa menevien naisten keski-ikä on lähes 33 vuotta ja miesten lähes 35 vuotta.

Avoliittokaan ei välttämättä ole ikuinen: avioerot ovat Suomessa varsin tavallisia. Suunnilleen joka toinen avioliitto päättyy eroon. Avioeron jälkeen molemmat vanhemmat pysyvät tavallisesti lasten huoltajina.

Suomalainen nainen saa ensimmäisen lapsen keskimäärin hieman yli 30-vuotiaana. Syntyvyys on Suomessa vähentynyt jo pitkään, ja keskimäärin suomalaisnainen saa vain 1,3 lasta. Entistä enemmän on perheitä, joissa ei ole lapsia ollenkaan.

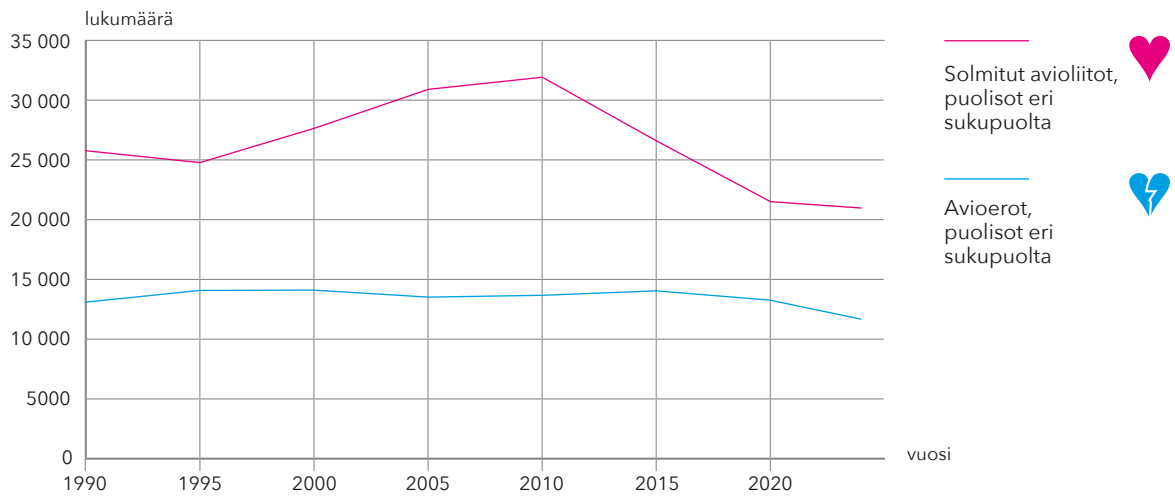
Perhetyypit vuosina 1970 ja 2024

	1970	2024
Aviopari tai rekisteröity pari ja lapsia*	62,6 %	25 %
Avoparit ja lapsia	0,6 %	9 %
Äiti ja lapsia	11 %	10 %
Isä ja lapsia	1,6 %	3 %
Aviopari tai rekisteröity pari ilman lapsia*	22,6 %	36 %
Avopari ilman lapsia, puoliset eri sukupuolta	1,7 %	17 %

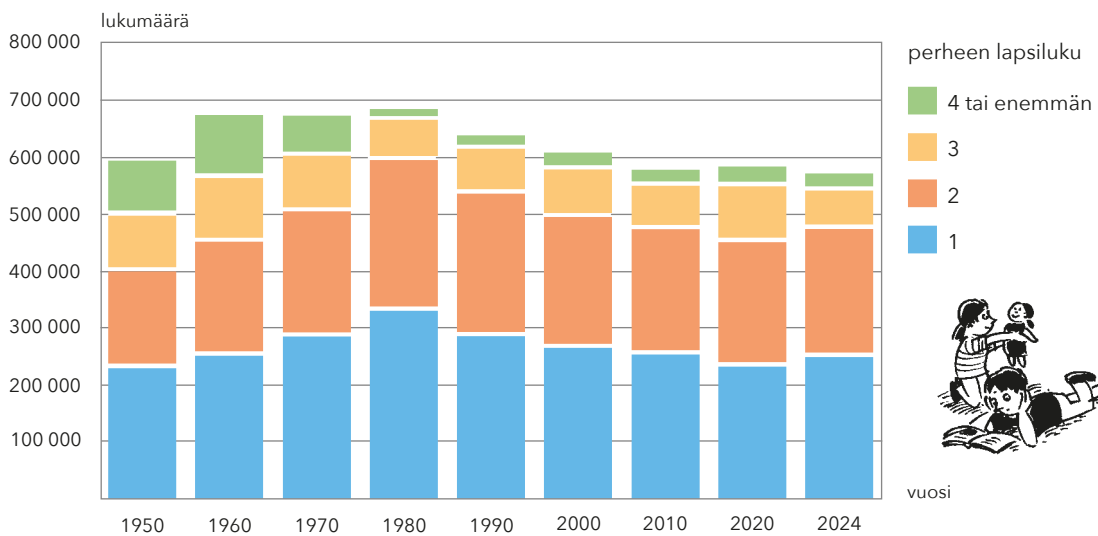

* Vuonna 1970 ei ollut rekisteröityjä parisuhteita.

Avioliitot ja avioerot 1990–2024

Lapsiperheen lapsiluku 1950–2024

Harjoitus 4. Äitiyspakkaus on suomalaisen hyvinvointivaltion symboli.

Selittäkää sanat parin kanssa.

Äitiysavustus on joko rahaa tai se voi olla äitiyspakkaus.
Äiti voi itse valita, kumman hän haluaa.

~~äitiysavustus~~
äitiyspakkaus

makuupussi
neuvola

vähävarainen äiti
rahasumma

hyvinvointivaltio
vauvanhoitotarvike

Harjoitus 5. Lapsen syntymä ja vanhemmuus. Kuuntele, kun Pedro juttelee naapurin Laurin kanssa kotitalon pihalla. Valitse sitten oikein vai väärin.

- Pedro kertoo, että uusi tilanne jännittää häntä.
- Pedron ja Laurin talossa asuu paljon perheitä, joissa on lapsia.
- Lauri on ollut opettajana muskarissa.
- Lauri suosittelee Pedrolle Kelan verkkosivuja.
- Pedro ymmärtää sanan *ipana*.

O V

Sanasto

hiekkalaatikko

suositella (3)

muskari• = musiikkileikkikoulu

ipana• = lapsi

Harjoitus 6. Lapsen syntymä ja vanhemmuus. Kirjoita sanat sopivaan kohtaan. Jokaiseen kohtaan tulee 1–3 sanaa.

sijainen
kodinhoitontuki
neuvola
synnytys
raskausraha
huoltaja
lapsilisä
syntymä

tapahtuma	henkilö/ihminen
paikka	rahaa

Harjoitus 7. Keskustele parin kanssa perhe-elämästä sinun kulttuurissasi.

1. Mitä sinun kulttuurissasi tarkoitetaan perheellä ja suvulla?
2. Kuinka monta lasta tavallisessa perheessä on?
3. Minkä ikäisinä lapset muuttavat pois kotoa?
4. Onko avoliitossa asuminen tavallista?
5. Onko naimisiin meneminen tavallista? Minkä ikäisinä mennään tavallisesti naimisiin?
6. Millainen on lapsen ja vanhempien suhde tyypillisesti sinun kulttuurissasi?
7. Millainen rooli on isovanhemmilla?
8. Miten lapset kasvatetaan?
9. Miten perhe viettää vapaa-aikaa?
10. Ovatko avioerot yleisiä? Mitä niistä ajatellaan?

Harjoitus 8. Pikkusanat, kappaleet 3–5. Valitse lauseeseen sopiva sana.

ellei koko ~~muuten~~ oikeesti samalla
saman tien vasta yleensä

Janita näkee Hannan museon aulassa. He ovat menossa museokierrokselle ison ryhmän kanssa vähän myöhemmin, mutta muut eivät ole tulleet vielä paikalle.

Hanna: Istu tähän mun viereen, muuten siihen istuu joku muu, eikä me voida jutella rauhassa. Mä oon odottanut _____ päivän, että me tavataan!

Janita: _____? Onpa ihana kuulla! Mustakin on tosi kiva nähdä pitkästä aikaa. _____ sua häiritse, niin mä tässä _____ syön vähän. Mulla on kamala nälkä.

Hanna: Joo, totta kai. Mä söin lounaan tänään _____. kahden jälkeen, niin mulla ei oo vielä nälkä. _____ mä syön kyllä aikaisemmin. Mut syö sä vaan.

Janita: Kiva, mä otan mun eväät esiin _____. Ja kerro sä, mitä sulle kuuluu!

Hanna: No kaikenlaista. Mistähän mä aloittaisin?

